

taua Komihana, a, whakaae ana ia. Na, no te hinganga o te Kawanatanga o Kerei i te tau 1879, kaore taua tikanga Komihana i hapaitia e o ratou Kairiwhi. Otira, ko nga Paremete o muri nei i hiahia kia tukuna kia ratou nga kupu whakamarama mo te ahua o nga raruraru me nga tautohe kia riro ma te Paremete mana e whakaoti, mana e whakatau. Ki to matou whakaaero, me tino whakaoti enei mea whakataimaha, enei mea nunui e takoto raruraru ana. A, ki to matou tino mohio, mehemea ka whakaturia etahi Tiati e tino mohio ana e tino whai whakaaero ana ki aua mahi nunui e tukuna atu ana ki a ratou hei mahi hei whakaoti, tera ka kitea ka pai atu ka tika atu a ratou whakataunga i whakatau ai, i to te Paremete whakataunga, i runga i nga Pooti o nga mema o nga Whare Paremete, haunga nga whakataunga mo nga tu whakawa tautohe, kua kiia, kua kitea ranei he mahi tahae i roto, i kitea ranei kua takahia nga ritenga o te ture.

Me tau ano ki runga ki ia whenua te utu mo taua Kooti me nga whakahaerenga o taua whenua.

MO TE PATAI TUARUA.

Ko te whakamahinga a te Kooti Whakawa Whenua Maori e taimaha ana, a, whakahengia ana e te tangata Maori, Pakeha hoki.

Me Penei te Whakatikatikanga o te Kooti Whakawa Whenua Maori.

- (1.) Kia kotahi te Tiati hei tumuaki, kia rima Tiati takiwa, kia rima Komihana takiwa.
- (2.) Ko nga whenua katoa e kawea ana kia whakawakia me matua whakaatu nga tikanga e te Komiti me te Komihana o te takiwa, ma raua e tuku atu a raua ripoata i te tuatahi mo aua whenua.
- (3.) I roto i aua ripoata me whakaatu nga rohe o te whenua nga rohe o nga hapu me nga iwi, me nga rarangi ingoa.
- (4.) Ki te mea kaore he whakahetanga i taua ripoata me tuhi te take ki te whenua me ta raua ripoata i whakaatu ai.
- (5.) Mehemea, e whakahengia ana, ma te Tiati Timuaki, me nga ateha tokorua, kotahi mo ia taha e whakarite te mea e tautohea ana.
- (6.) Ki te mea kahore i paingia te whakatau a te Kooti Takiwa, ka ahei te Poati Whenua Maori ki te whakaae kia kootitia tuaruatia i te aroaro o te Tiati Tumuaiki, me tetahi Tiati Takiwa me nga ateha tokorua.
- (7.) Ko nga Komihana, hei Tiamana mo nga Komiti Takiwa katoa, a ka mahi tahi ratou ko nga Komiti, i te whakahaere tikanga mo nga whenua.
- (8.) Ma te Komihana e utu nga moni reti, me nga moni ke atu e puta mai ana i roto i tona takiwa, ki nga tangata mo ratou aua moni.
- (9.) Nga mea katoa e uru ana nga korero o te ture, e pa ana ki te taha Maori anake, ma te Poati Whenua Maori, me te Kooti Whenua Maori e whakatau.
- (10.) E kore e tika kia whakakorea atu tetahi Tiati, Komihana ranei, ma te Poati Whenua Maori e whakaae i te tuatahi, a kia marama ano hoki te take.

KUPU TUAWHA.—WHAKAATURANGA.

I. Me whakatu tetahi Poati mo nga whenua Maori.

II. Me whai hiiri ano taua Poati, me whai mana ki nga mea e whai paanga ana ki te whenua Maori, haunga ano aua mea e uru mai ana ki te taha Pakeha.

III. Me whai mana te Poati, hei Kaitiaki mo nga whenua Maori.

IV. Me whakatu he Komiti e te hunga no ratou te whenua, ara me whakatu he Komiti mo ia Poraka, a, ma taua Komiti e whakarite nga wahi hei whenua rahui mo te iwi, a, ka whakaatu atu hoki ki te Poati Whenua Maori, nga wahi whenua hei tuku atu ki te reti, hoko ranei.

V. Kaore e tika ma te tangata kotahi e tuku atu tona whenua ki te hoko, rihi, mokete ranei, i te mea, he tokomaha nga tangata no ratou ake taua poraka, haunga nga whenua i motuhake ki te tangata kotahi i runga i tona ingoa anake, i puritia ranei e nga Maori i runga i ta ratou patanatanga (partnership).

VI. Ko nga whenua katoa, haunga nga whenua e mau ana i runga i te patanatanga, e te tangata ranei i runga i tona ingoa ake, me riihitia ki raro i te ahua o te ture mo nga whenua takoto noa, a te Kawanatanga, a ma te Poati Whenua Maori e whakaputa, e whakaoti nga tiwhikete, pukapuka take ranei ki te whenua.

VII. Me utu katoa nga moni reti ki te Kooti Whenua Maori o taua takiwa e takoto nei te whenua, a, ma te Komihana o taua takiwa, i te mea, kua tangohia mai te mea e tika ana kia tangohia, e wehewehe ki te hunga mona, o ia poraka, o ia poraka, i runga hoki i nga rarangi e takotona i te Kooti Whenua Maori, e whakaatu ana i nga paanga o ia tangata, o ia tangata, e whai take ana.

VIII. Ko te Karauna anake e tika ana hei kaihoko i nga whenua Maori.

Na, ma enei whakaritenga e whakakore atu te mana o nga ture o nai a nei, ara ki nga wahi e rere ke ana.

POATI WHENUA MAORI.

Me whakatu tetahi Poati Whenua Maori, hei whakariterite tikanga mo te tuku i nga whenua ki te reti, me nga mahi huhua, ka ara i raro i enei whakaritenga.

Ko taua Poati Whenua Maori me whaimana i raro i te ture, me whai hiiri ano. Kia toko ono nga mema mo taua Poati. Kia tokotoru o ratou ma te Kawana e whakatu; kia tokotoru, ma nga Komiti katoa o nga iwi o tenei Motu o Aotearoa e whakatu.

E tika ana kia whaimana taua Poati ki te tiaki i nga whenua rahui katoa o tenei Motu, me nga whenua rahui hoki kei te ringa o te Kaitiaki o te Katoa, e pupuri ana i tenei wa. Kia riro ma taua Poati anake te mana tuku whenua a te iwi Maori ki te reti i raro ano ra i nga kupu tohutohu a nga Komiti o ia poraka, o ia poraka. Kia whaimana ano taua Poati ki te whakatu kairiwhi, kaiwhakahaere, mo nga hunga no ratou te whenua, mehemea ka turi ratou, ka kore ranei ratou e mohio ki te whakahaere tikanga mo ratou. Ki te pooti Komiti, i te mea kua tae atu he whakaatu kia ratou, a, i te mea hoki, ka mangere, ka ngoikore nga Komiti ki te mahi i o ratou mahi, hei reira ma nga Poati Whenua Maori e mahi.

Ka whaimana ano kite whakahau atu ki te Komiti o te Takiwa, ki te Kooti Whenua Maori ranei, kia rapua nga take ki nga poraka whenua, e hiahiatia, e kitea ana ranei, e tika ana hei